BERGEN KOMMUNE | BYRÅDET

Byrådssak /26 **Saksframstilling**

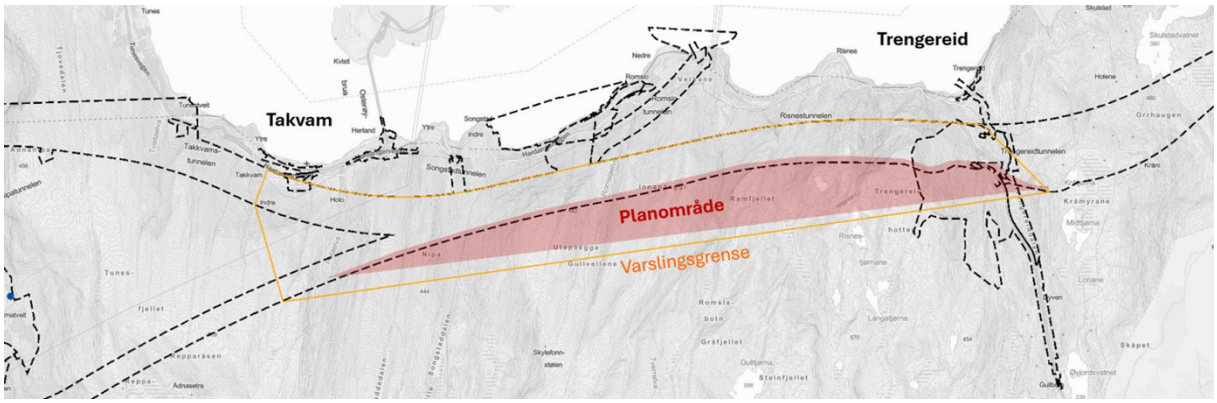
Vår referanse: 2025/277010-16

E16 og Vossebanen, Arna–Stanghelle, Reguleringsplan for tunnelstrekningen Takvam–Trengereid, plan-ID 72030000, Sluttbehandling

Hva saken gjelder:
Statens vegvesen og Bane NOR har utarbeidet forslag til detaljregulering for tunnelstrekningen Takvam–Trengereid, som inngår i Fellesprosjektet E16 og Vossebanen Arna–Stanghelle.

Planforslaget supplerer den statlige reguleringsplanen for E16 og Vossebanen Arna–Stanghelle (plan-ID 201703), vedtatt i 2022, samt reguleringsendring for Romslo/Naustvika og Trengereid (plan-ID 71430000), vedtatt i 2024. Planforslaget vil i liten grad medføre virkninger ut over forhold som allerede er utredet, beskrevet og ivaretatt i de vedtatte planene.

Formålet med planforslaget er å gi større fleksibilitet i detaljprosjekteringen av tunnelanlegget mellom Takvam og Trengereid. Hovedgrepet er å utvide tunnelkorridoren i fjell slik at jernbanetunnelen kan flyttes sørover. Justeringer i vei- og banegeometrien kan gi et innkortet tunnel- og rømningssystem, redusere konfliktpotensialet med de nedlagte gruvegangene ved Risnes og bidra til reduserte kostnader og klimagassutslipp.

Figur 1:Kartutsnitt som viser omriss av planområdet, varslingsgrensen og tilgrensende reguleringsplaner.

Planforslaget legges nå frem for politisk sluttbehandling.

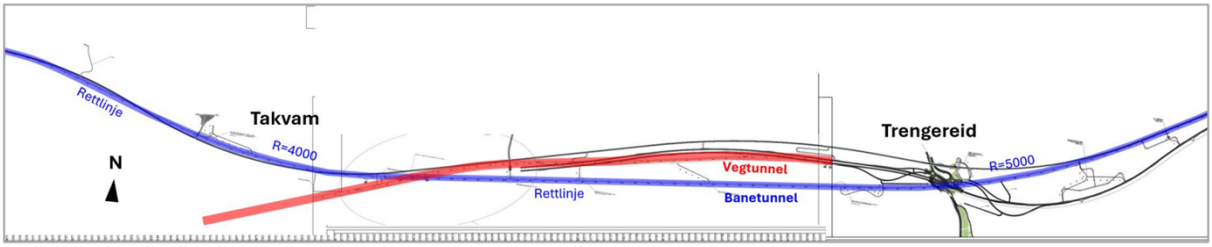
Bakgrunn:
Fellesprosjektet Arna–Stanghelle er et samarbeid mellom Statens vegvesen og Bane NOR og omfatter bygging av ny E16 og jernbane på strekningen mellom Arna og Stanghelle. Prosjektet omfatter om lag 30 km ny vei og 30 km ny jernbane m.m.

Statlig reguleringsplan for fellesprosjektet E16 og Vossebanen, Arna–Stanghelle, ble vedtatt av Kommunal- og distriktsdepartementet 1. april 2022.

Stortinget vedtok 3. juni 2025 proposisjonen for utbygging og finansiering av Fellesprosjektet Arna–Stanghelle. Prosjektet skal gjennomføres innenfor en kostnadsramme på 49,3 mrd. 2025-kroner, mens styringsrammen (den forventete kostnaden) er 41,2 mrd. 2025-kroner.

Prosjektet er nå i gjennomføringsfasen. Etter gjeldende framdriftsplan er det lagt til grunn at ny E16 og ny jernbane kan åpnes for trafikk i 2039.

Beskrivelse av planforslaget:
I arbeidet med Fellesprosjektet Arna–Stanghelle, er det identifisert muligheter for å optimalisere tunnelstrekningen mellom Takvam og Trengereid. Ved å flytte jernbanetunnelen sørover og lenger inn i fjellet, og legge veitunnelen ytterst, åpnes det for en rettere og kortere banetunnel, redusert omfang av rømningssystemet, lavere konfliktpotensial med Risnes kalkgruve og potensial for reduserte kostnader og klimagassutslipp.

Figur 2: Foreslått nytt prinsipp der banetunnelen rettes ut og ligger sør for veitunnelen mellom Takvam og Trengereid

Planforslaget innebærer at jernbanetraséen vil ligge utenfor korridoren som er regulert i den statlige planen, mens nødvendige justeringer av veitunnelen kan gjennomføres innenfor gjeldende plangrense. Videre prosjektering vil avklare om det er mest hensiktsmessig å videreføre dagens regulerte løsning, eller benytte den alternative traséen som planforslaget åpner for.

Hele planområdet foreslås regulert til arealformålet «samferdselsanlegg og teknisk infrastruktur kombinert i samsvar med angitte bestemmelser». Formålet åpner for etablering av veitunnel og jernbanetunnel med tilhørende tekniske installasjoner. I tillegg reguleres tre hensynssoner for henholdsvis nedslagsfelt for drikkevann, sikringssone for tunnelanleggene og sikringssone ved Risnes kalkgruve. Planen inneholder også to bestemmelsesområder ved Trengereid, ett for brann- og rensebasseng i fjell og ett knyttet til eksisterende Fv. 49 Middagshaugtunnelen

Planen medfører ingen terrenginngrep i dagen, men kan gi en mindre reduksjon i mengden tunnelmasser og dermed bidra til lavere klimagassutslipp. Planforslaget legger til rette for en enklere gjennomføring av anlegget, og det vurderes ikke å utløse nye samfunnskritiske forhold eller risikoer som følge av justert linjeføring.

Planen sikrer videre at eksisterende private vannforsyningsanlegg og energibrønner langs tunneltraséen skal ivaretas og eventuelt erstattes.

Planprosess:
Statens vegvesen og Bane NOR har i medhold av plan- og bygningsloven § 3-7, og etter nærmere avtale med Bergen kommune, overtatt kommunens oppgaver med å organisere planarbeidet og utarbeide planforslag. Ettersom fellesprosjektet Arna–Stanghelle nå er inne i gjennomføringsfasen, har statsetatene den mest oppdaterte oversikten over tekniske forutsetninger og behov i prosjektområdet. Det har derfor vært formålstjenlig at staten har ledet planarbeidet. Bergen kommune er planmyndighet og står for planbehandling og planvedtak.

Planforslaget ble lagt ut til offentlig ettersyn i perioden 21.04.2026–02.06.2026. Det kom inn ti merknader, herav tre private og syv fra offentlige høringsinstanser. Merknadene er vurdert og kommentert av forslagsstiller, se vedlegg 6.

De private merknadene knytter seg i hovedsak til private drikkevannsbrønner og forebygging av potensielle skader ved tunnelarbeid. Høringsinstansene tok særlig opp hensyn til Risnes kalkgruve, mineralressurser og tunnelsikkerhet. Ingen av merknadene har medført endring av plankart eller bestemmelser.

Fagetatens vurdering og anbefaling:
Plan- og bygningsetatens vurdering av planforslaget er nærmere redegjort for i fagnotat datert 07.08.2026, se vedlegg 1.

Etter fagetatens vurdering gir planforslaget nødvendige rammer for optimalisering av tunnelanlegget på strekningen Takvam–Trengereid. Det legges til grunn at relevante hensyn til blant annet drikkevannsforsyning, ytre miljø og Risnes kalkgruver er ivaretatt gjennom planforslagets arealformål, hensynssoner og bestemmelser.

Plan- og bygningsetaten støtter hovedformålet og de overordnede løsningene i planforslaget og anbefaler at reguleringsplanen vedtas.

Anbefalt vedtak:
1. I medhold med plan- og bygningslovens § 12-3 og 12-12, vedtas følgende forslag til detaljregulering:

    a. E16 og Vossebanen, Arna - Stanghelle. Reguleringsplan for tunellstrekningen Takvam – Trengereid, arealplan-ID 72030000 vist på plankart, sist datert 26.06.2026.

    b. Tilhørende reguleringsbestemmelser, sist datert 26.06.2026.

Økonomiske konsekvenser:
Vedtak av reguleringsplan og gjennomføring av fellesprosjektet Arna–Stanghelle medfører ikke direkte økonomiske konsekvenser for Bergen kommune. Prosjektet er et statlig vei- og jernbaneprosjekt som finansieres gjennom årlige statlige bevilgninger. Jernbanedelen finansieres fullt ut av staten, mens veidelen er delvis bompengefinansiert. Innkreving av bompenger vil starte når anlegget åpnes for trafikk.

Byrådets vurdering og anbefaling/konklusjon:
Fellesprosjektet Arna–Stanghelle har lenge vært høyt prioritert av Bergen kommune og er av stor betydning for utviklingen av transportsystemet i regionen. Byrådet ser derfor svært positivt på at prosjektet nå er inne i gjennomføringsfasen og at utbyggingen er i gang.

Foreliggende reguleringsplanforslag legger til rette for videre optimalisering av tunnelstrekningen Takvam–Trengereid innenfor rammene av vedtatt prosjekt. Byrådet vurderer at de foreslåtte løsningene fremstår som lite konfliktfylte og har potensial for flere positive effekter, blant annet redusert ressursbruk, lavere klimagassutslipp, et mer effektivt rømningssystem og økt avstand til Risnes kalkgruve.

Byrådet er tilfreds med at Bergen kommune får fatte vedtak om viktige samferdselsplaner lokalt, og utøve rollen som planmyndighet i tråd med intensjonene i plan- og bygningsloven. Selv om planforslaget er knyttet til et statlig samferdselsprosjekt, har staten lagt til grunn at kommunal planbehandling er den mest hensiktsmessige og effektive prosessen for den supplerende reguleringen.

Byrådet merker seg videre at det har vært mulig å gjennomføre nødvendige planmessige optimaliseringer og en ny reguleringsprosess etter at prosjektet har vært gjennom statlige kvalitetssikringsprosesser og fått sin finansiering vedtatt av Stortinget. Byrådet mener dette illustrerer betydningen av at plansystemet åpner for fleksibilitet til å foreta nødvendige justeringer når ny kunnskap eller bedre løsninger foreligger.

På denne bakgrunn slutter byrådet seg til de faglige vurderingene i saken og anbefaler at reguleringsplan for tunnelstrekningen Takvam–Trengereid vedtas.

Begrunnelse for framleggelse til bystyret:
Det følger plan- og bygningsloven § 3-3 andre ledd, jf. pbl. § 12-12, samt av reglement for Bergen bystyre og utvalgene 2023-2027 pkt. 5.7.3 bokstav d at det ligger til bystyret selv å vedta reguleringsplaner.

Byrådet innstiller til bystyret å fatte følgende vedtak:
I medhold av plan- og bygningsloven § 12-12 vedtas følgende forslag til detaljregulering:

a. E16 og Vossebanen, Arna–Stanghelle. Reguleringsplan for tunellstrekningen Takvam–Trengereid, arealplan-ID 72030000 vist på plankart, sist datert 26.06.2026.

b. Tilhørende reguleringsbestemmelser, sist datert 26.06.2026.

Dato: 18. august 2026

Christine B. Meyer Byrådsleder	Eivind Nævdal-Bolstad Byråd for byutvikling

Dokumentet er godkjent elektronisk.

Vedlegg:
1. Fagnotat, datert 07.08.2026.
2. Plankart, datert 26.06.2026.
3. Planbestemmelser, datert 26.06.2026.
4. Planbeskrivelse, datert 26.06.2026.
5. Lengde- og tverrprofiler, datert 26.06.2026.
6. Merknadsskjema offentlig ettersyn, datert 26.06.2026.